

[Jytte Andersen]

Forslag til folketingsbeslutning om betalt frihed til uddannelse.

(Beslutningsforslag nr. B 100).

For bevarelsen og udbygningen af det folkestyrede demokrati er en reform om betalt frihed til uddannelse en simpel nødvendighed. Samfundet og dets beslutningsprocesser kompliceres stadig mere for den enkelte, og det gør det vanskeligt for ikke-eksperten at tage politisk stilling. Skal den enkelte i fremtiden have en mulighed for at øve indflydelse på samfundet, kræver det derfor en betydelig almen viden, der med mellemrum bliver suppleret.

En reform om betalt frihed til uddannelse vil gøre uddannelseskløften mindre. Det har betydning ikke alene for bestræbelserne for at øge ligheden i samfundet, men også for erhvervslivets fremtidige produktion. Fremtidens »videntunge« produktioner kræver en højt uddannet arbejdskraft, der hurtigt kan omstille sig. Dette er kun muligt med en høj almen uddannelse. Denne situation medfører, at arbejdsbegrebet hurtigt må overvejes, idet udviklingen går i retning af en livslang vekselvirkning mellem uddannelse og arbejde.

Socialdemokratiets forslag til folketingsbeslutning om betalt frihed til uddannelse pålægger regeringen inden den 1. januar 1984 at fremsætte lovforslag, der sikrer betalt frihed til uddannelse i arbejdstiden for alle voksne arbejdstagere, ligesom det skal sikres, at arbejdsløse og hjemmearbejdende kvinder også omfattes af ordningen. Deltagelse i ordningen skal være frivillig, og den enkelte skal have ret til selv at vælge sin uddannelse, idet selvstudier dog falder uden for ordningen. Der skal tilbydes undervisning i både almene og erhvervsrettede kompetencegivende fag.

Det fastslås, at arbejdstageren har ret til at vende tilbage til sin arbejdsplads efter uddannelsesfriheden. Der skal være lovmæssig sikring for, at en løngodtgørelse kan udbetales. Den skal være 100 pct. for de lavtlønnede og for dagpengemodtagere svare til den enkeltes dagpengesats.

Inden for tre år kan en arbejdstager højst være under uddannelse i sammenlagt seks måneder. For at komme i betragtning skal man have et forudgående tilhørsforhold til arbejdsmarkedet svarende til seks års ATP-indbetaling.

Reformens endemål er, at en tiendedel af arbejdsstyrken konstant er under uddannelse. Begyndelsesmålet er 10.000 lønmodtagere. Lønkomensationen udbetales fra en pulje. Det overvejes at lade produktionen yde delvis dækning gennem en afgift.

Puljen administreres af regionale nævn, som også sikrer fleksibilitet i anvendelsen af uddannelsesstilbud, en beskæftigelsesmæssig effekt, og at der sker en prioritering, hvis flere ansøgere, end der er økonomisk dækning for, melder sig.

I dette tilfælde skal uddannelsesbaggrund anvendes som prioritering, ligesom særlige hensyn skal tages til dem, der ønsker at deltage i samfundsmæssige og almene kurser.

For 10.000 arbejdstagere skønnes udgiften til løngodtgørelse at udgøre ca. 1,1 mia kr. Reformens beskæftigelseeffekt på 70 pct. vil dog bringe nettoudgiften ned på 0,3 mia kr. Hertil skal lægges undervisningsudgifter, som anslås til 0,5 mia kr.

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til tingets velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 21/4 83 om lavindkomstkommissionens betænkning nr. 946/1982.

(Redegørelse nr. R 14).

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Lavindkomstkommissionens kommissorium pålagde den at løse følgende tre hovedopgaver:

- at beskrive fordelingen af indkomster og levevilkår
- at analysere årsagerne til denne fordeling
- at pege på, hvorledes uddannelses-, arbejdsmarkeds-, social-, erhvervs- og boligpolitik samt indkomstoverførslerne kan tilrettelægges, så der fremkommer en mere ligelig fordeling af samfundets produktionsresultat.

Kommissionen påbegyndte sit arbejde ved årsskiftet 1976/77, og arbejdet blev afsluttet godt 5 år senere ved offentliggørelsen af kommissionens betænkning den 27. maj 1982.

[Arbejdsministeren]

Betænkningen og de tilhørende delrapporter samt sekretariatets arbejdsnotater giver et godt grundlag for overvejelser og drøftelser af fordelingspolitiske spørgsmål, og de foretagne analyser vil i mange år frem kunne indgå i det lovforberedende arbejde. Det er et meget omfattende materiale, der er fremlagt, og det vil føre for vidt at gengive indholdet her.

Regeringen har noteret sig kommissionens udtalelse om, at dens forslag på kort sigt er underlagt de samme realøkonomiske vilkår som den almindelige økonomiske politik. Dette indebærer, at det bedste middel til løsning af lavindkomstproblemerne er øget produktion og øget produktivitet. Herigennem skabes de bedste forudsætninger for at øge indkomstniveauet, både generelt og specielt for de laveste indkomster.

Hovedsigtet med regeringens økonomiske politik er netop at skabe nye muligheder for investeringer, produktion og beskæftigelse og dermed gøre det muligt at øge realindkomsten på et realistisk grundlag.

Disse mål skal nås ved at bekæmpe inflationen og styrke konkurrenceevnen gennem en langsommere udvikling i lønomsætningerne og en nedbringelse af det offentlige underskud. Herigennem skabes grundlag for en lavere rente og en stabil valutakurspolitik.

Den økonomiske politik vil således bidrage til en løsning af lavindkomstproblemerne gennem en generel bedring af levestandarden. Men måske vigtigere er den stigning i beskæftigelsen, der ligeledes vil blive et resultat af regeringens politik. Som også fremhævet af lavindkomstkommissionen er stigende beskæftigelse en nødvendig betingelse for reelle velfærdsforbedringer. Det er ikke muligt på det eksisterende grundlag at forvente, at vi nærmer os den fulde beskæftigelse i de allerførste år, men det er regeringens mål, at der skal ske en massiv fremgang i beskæftigelsen i form af varige job i den private sektor.

Resultatet af denne indsats vil være et væsentligt bidrag til en løsning af de problemstillinger, der er omtalt af lavindkomstkommissionen.

Inflationen omfordeler i høj grad indkomsterne i samfundet fra de økonomisk svage til de økonomisk stærke. En nedsættelse af inflationstakten vil have positiv virkning set i en lavindkomstsammenhæng, idet det vil væ-

re til fordel for de personer, der ikke ejer fast ejendom, og hvis indkomst og formue ikke følger med i inflationsudviklingen.

Som led i de nødvendige strukturændringer er det endvidere påkrævet at forbedre de mekanismer, der skal sikre en hensigtsmæssig fordeling af såvel arbejdskraften som de øvrige produktionsressourcer til de områder, hvor der er de bedste afsætningsmuligheder, og hvor en konkurrencedygtig produktion kan bidrage til løsning af balanceproblemerne.

Der er på denne baggrund grænser for, hvor langt det er muligt at gå med lønudjævningen. I de kommende år må man være mere orienteret mod en bedre sammenhæng mellem arbejdsresultat og arbejdskraft aflønning og mod et konkurrencedygtigt omkostningsniveau. Ved at styrke sammenhængen mellem aflønning og produktion vil der også give den enkelte incitament til at tage selvstændige initiativer, når det gælder forbedring af den individuelle arbejdsindsats og dermed indtjeningsmulighederne. Tilstræbes en mere ligelig fordeling af indkomster, end store dele af befolkningen anser for rimelig, vil dette virke imod formålet og blot virke inflationsfremmende.

Det forhold, at der eksisterer løn- og indkomstforskelle mellem individer, er ikke i sig selv udtryk for et lavindkomstproblem.

I kommissionens politiske overvejelser anføres en række arbejds-, erhvervs- og uddannelsespolitiske forslag, der tager sigte på at fjerne de uligheder, der opstår som følge af arbejdsløshed.

For så vidt angår arbejdsmarkedspolitikken, fremføres det i betænkningen, at adgangsvejene til arbejdsmarkedet gøres lettere, at arbejdet tilstræbes mere ligeligt fordelt, og at der tilstræbes bedre muligheder for deltagelse i efteruddannelse og voksenuddannelse som en del af ens ansættelsesforhold. Kommissionen peger endvidere på, at en nedsættelse af arbejdstiden kunne være med til at skabe større lighed i beskæftigelsen og dermed i indkomsterne.

Det er som nævnt regeringens klare hensigt med den overordnede økonomiske politik at skabe varige arbejdspladser. Arbejdsmarkedspolitikken vil her få en central funktion. Det er nødvendigt, at fleksibiliteten på arbejdsmarkedet ikke forringes, herunder at mobiliteten geografisk og mellem faggrupper

[Arbejdsministeren]

ikke nedsættes til skade for erhvervenes udvikling.

Det må være en relevant målsætning at bløde op for den noget stive struktur, som dele af det danske arbejdsmarked har, og sætte ind imod en for snæver specialisering af den enkelte.

Det bliver i højere grad nødvendigt at kunne forudse områder med afvigende arbejdskraftefterspørgsel i forhold til det forventede arbejdskraftudbud, ligesom det er vigtigt, at arbejdsstyrkens faglige kvalifikationer, således som de kan forventes at udvikle sig på grundlag af den igangværende faglige uddannelse og uddannelsesinstitutionernes kapacitet, svarer til behovet.

Kommissionen fremhæver, at offentlig ansættelse kan bruges som et middel i en lavindkomststrategi. Det må regeringen på det bestemteste tage afstand fra. Den vedvarende og kraftige vækst i antallet af offentligt ansatte, som vi har oplevet igennem 1970'erne, kan ikke fortsætte. Der er for det første ingen tvivl om, at de meget store underskud på de offentlige budgetter, som er en af de tydeligste konsekvenser af det offentliges stærkt forøgede beskæftigelsesandel, er medvirkende til det alt for høje renteniveau, der er en væsentlig hindring for øgede private investeringer. Endvidere må man være opmærksom på, at en forøget beskæftigelse i den private sektor gør det nødvendigt, at arbejdskraften ikke trækkes til den offentlige sektor, men i højere grad motiveres til at søge ansættelse i den mest produktive del af den private sektor. Endelig kan ingen være interesseret i at skabe kunstige job i den offentlige sektor uden meningsfyldt beskæftigelsesindhold.

Om erhvervspolitikken er kommissionen enig i, at der er behov for en generelt konkurrenceevneforbedrende politik. Kommissionen peger imidlertid også på mulighederne for en mere målrettet erhvervspolitisk indsats, hvor betalingsbalance- og beskæftigelses hensynet kan varetages samtidig. Kommissionen anfører i denne forbindelse, at områder som f. eks. boligbyggeri og byfornyelse, kollektiv transport, alternative energikilder, social- og sundhedssektoren, social- og miljøtilpasset teknologi og genbrugsproduktion må tillægges særlig vægt.

For at realisere en forbedring af erhvervenes konkurrenceevne er det ifølge regerin-

gens opfattelse nødvendigt at tage et bredt spektrum af økonomisk-politiske midler i anvendelse. Der må lægges vægt på en erhvervspolitik, som består på den ene side af mere generelle midler – blandt andet indkomstpolitikken, finanspolitikken, erhvervsskattepolitikken, uddannelsespolitikken og forskningspolitikken – til forbedring af de fundamentale vilkår for erhvervenes ekspansion og på den anden af et system af specielle erhvervspolitiske midler.

De specielle midler tager sigte på tre væsentlige punkter i den industrielle udviklingsstrategi: finansiering, teknologi og eksport, og er tilpasset den særlige danske erhvervsstruktur med mange små og mellemstore virksomheder og tilrettelagt ud fra en vurdering af, hvordan man bedst muligt kan støtte virksomhederne i deres bestræbelser på at tilpasse sig den teknologiske og afsætningsmæssige udvikling.

Det er et hovedtræk, at ordningerne er udformet som tilbud til virksomhederne, som disse kan gøre brug af, såfremt de i øvrigt finder, at de har behov derfor, med henblik på at realisere deres fortsatte udvikling. Ordningerne sigter således mod at bistå sådanne virksomheder, som selv har evne og vilje til ekspansion. Disse foranstaltninger hviler på det idégrundlag, der ligger bag en væsentlig del af regeringens fremadrettede politik, der går ud på en opprioritering af forskning, innovation og produktudvikling, hvor dette skønnes at rumme særlige perspektiver for en dansk industriel ekspansion.

De samfundsmæssige mål, som denne erhvervspolitik forfølger, svarer helt til dem, som lavindkomstkommisionen peger på, idet betalingsbalance- og beskæftigelses hensynet søges varetaget samtidigt. De områder, som efter betænkningen må tillægges særlig vægt, er stort set alle indgået i projekter, som har nydt og stadig nyder støtte under de etablerede ordninger. Hovedvægten i regeringens erhvervspolitik ligger imidlertid på en styrkelse af erhvervenes konkurrenceevne med henblik på at bryde den økonomiske stagnation og skabe forudsætninger for fornyet vækst gennem øget afsætning og produktion og dermed også øget beskæftigelse, ikke blot i erhvervene, men i alle sektorer af samfundet. Lavindkomstkommisionens betænkning synes ikke i sine erhvervspolitiske betragtninger i tilstrækkelig grad at lægge

[Arbejdsministeren]

vægt på nødvendigheden af, at der realiseres et større samlet produktionsresultat under sådanne omkostningsmæssige vilkår, at der skabes konkurrencemæssige muligheder for at afsætte den øgede produktion på verdensmarkedet.

Regeringen er opmærksom på, at der tegner sig gunstige udviklingsmuligheder for dansk industri på en række områder, der forudsætter et offentligt initiativ.

Den stigende eksport af systemer og materiel inden for specielle områder med tilknytning til det offentlige aktivitet peger i retning af, at dansk industri vil have mulighed for her at vinde særlige konkurrencemæssige fordele. Regeringen er opmærksom på kommissionens forslag om udvikling af en miljøtilpasset teknologi, der ikke alene vil betyde øget sikkerhed og sundhed på arbejdspladserne samt medføre en forbedring af det ydre miljø, men også vil kunne medføre konkurrencemæssige fordele over for udlandet.

I regeringens program til investeringsfremme fremhæves, at det vil være ønskeligt at gøre forsøg med blandet offentlig/privat løsning af større sammenhængende serviceopgaver på undervisnings-, social- og sundhedsområderne med systemeksport for øje. Da servicesektoren internationalt ventes at ekspandere stærkt, er det vigtigt at udnytte de eksportmuligheder, som ligger i vore veludviklede offentlige servicesystemer.

I investeringsfremmeprogrammet er endvidere fremhævet områder, hvor den teknologiske udvikling kan fremmes gennem offentlige erhvervsinvesteringer. En fremsynet offentlig investeringspolitik kan således på særlige felter, hvor Danmark har oparbejdet forspring, bidrage til, at dansk industri drager fordel af den hastige teknologiske udvikling og hermed forbedrer sin konkurrenceevne og udnytter nye eksportmuligheder f. eks. inden for informationsteknologien. Dette skal ikke ske ved en central styring, men ved at skabe et gunstigt klima for forskning, udvikling og forsøg, der kan styrke danske virksomheders muligheder på dette stærkt ekspanderende marked.

Der er imidlertid her tale om en indsats inden for afgrænsede områder. De besparelser, der må gennemføres for at rette op på underskuddet i statsfinanserne, og som gør det nødvendigt at begrænse den offentlige sektors vækst, forudsætter en nøje priorite-

ring af denne indsats, der ikke synes forenelig med det offentlige aktivitetsniveau, der er forudsat af lavindkomstkommissionen.

Kommissionen foreslår med hensyn til uddannelsespolitikken, at en række erhvervsforberedende uddannelser udbygges under hensyn til, hvilke dele af erhvervsstrukturen der udvikler sig i fremtiden. Endvidere argumenteres der for en opprioritering af efter- og voksenuddannelserne. Disse synspunkter kan regeringen i det store og hele tiltræde.

Regeringen kan således bekræfte, at det har været og fremdeles er en klar uddannelsespolitisk målsætning, at alle uanset køn og social baggrund tilbydes muligheder for at erhverve sig tilstrækkelige kvalifikationer for deltagelse på lige fod på arbejdsmarkedet og i det øvrige samfundsliv.

Når det gælder bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden har regeringen netop fremlagt sin plan i 32 punkter. Der skal skaffes mulighed for, at alle unge, der er motiveret for det, også får mulighed for at komme i gang med en uddannelse, mens man for unge, som ikke ønsker at gennemføre en uddannelse, vil prøve direkte at finde beskæftigelse. Der lægges især vægt på beskæftigelse i de private erhverv, også når det gælder arbejde, der skal iværksættes efter jobskabelsesloven. Løntilskuddet til private virksomheder ved beskæftigelse af unge ledige vil derfor blive opretholdt.

Kommissionen peger på ungdomsgarantiordningen som en foranstaltning, der kan modvirke de alvorlige problemer, der følger af opdelingen af arbejdsmarkedet. Som bekendt vil der ikke blive fremsat lovforslag om en landsdækkende ungdomsgarantiordning. Erfaringer fra forsøgene i Århus og Storstrøms amtskommuner viser, at udgifterne har været for høje i forhold til udbyttet, samt at der i alt for høj grad er lagt vægt på foranstaltninger inden for det offentlige, som ikke løser de unges problemer.

Kommissionen er usikker på beskæftigelseseffekten af arbejdstilbudsordningen for langtidsarbejdsløse. Her skal blot peges på, at lavindkomstkommissionen tilsyneladende har overset et meget væsentligt formål med arbejdstilbudsordningen, nemlig genoptræning og vedligeholdelse af arbejdsevnen. Hovedparten af de langtidsarbejdsløse er ikke-faglærte og tilhører således i vidt omfang lavindkomstgrupperne. Med henblik på at

[Arbejdsministeren]

forbedre vilkårene for disse grupper er det derfor vigtigt, at lavindkomstmodtagernes tilknytning til arbejdsmarkedet bevares.

Kommissionen kommer ind på andre overvejelser med henblik på omfordeling. Således nævnes, at der på skatte-, social- og boligpolitikens område findes muligheder for efterfølgende at rette op på nogle af ulighederne.

Med hensyn til skattepolitikken konstaterer kommissionen, at det nuværende skattesystem kun i meget begrænset omfang virker udlignende. Derfor har kommissionen været inde på en fradragssanering og en hævelse af bundfradraget. Regeringen har ikke aktuelle planer om at følge kommissionens forslag i den retning.

I forbindelse med forslag om at lempe erhvervsbeskatningen samt forbedre fradrags-/afskrivningsmulighederne for selvstændige erhvervsdrivende bemærkes, at der i de senere år er gennemført lempelser i erhvervsskatte reglerne. Senest er således afskrivningsreglerne ændret i foråret 1982, hvorefter ønsket om et afskrivningsgrundlag for driftsmidler og bygninger lig genanskaffelsværdien i et vist omfang er imødekommet.

Det er regeringens grundlæggende opfattelse, at erhvervene i den øjeblikkelige situation har større behov for en ændring af de regler, der på uheldig måde begrænser erhvervsudfoldelsen, samt midlertidige incitamenter, der kan tilskynde til øgede erhvervs-mæssige investeringer, end ændringer i erhvervsskatte reglerne. Dette har været baggrunden for de forslag, regeringen i investeringsfremmeprogrammet har fremlagt for så vidt angår kapital- og skatteforhold.

Socialpolitikken har traditionelt haft en fremtrædende rolle i fordelingspolitikken. Kommissionen peger på områder, hvor der er et klart behov for en forstærket indsats. I den aktuelle situation må man imidlertid være opmærksom på, at på det socialpolitiske område er problemerne mere komplekse. Her må nævnes samordningen mellem skatter og offentlige ydelser. Herom har kommissionen anført, at adskillelsen af beregningsgrundlaget for indkomstskatten og tildelingen af offentlige ydelser vanskeliggør overblikket over de samlede samordningsvirkninger af udviklingen i henholdsvis skatte- og ydelsessystemet.

Det kan hertil bemærkes, at der i den seneste beretning for lovmodelrådets virksomhed er foretaget en undersøgelse af dette forhold. Undersøgelsens resultater peger mod, at indførelsen af socialindkomsten ikke i sig selv har medført ændringer i samspilsvirkningerne, men har medført forskydninger.

Regeringen er enig i kommissionens bemærkninger om vigtigheden af, at der er mulighed for at få børnene passet for de familier, der måtte ønske det. Gennem de senere år er der sket en betydelig udbygning af dagforanstaltninger for børn, men alligevel er der fortsat områder, hvor der er børn på venteliste. Det er derfor vigtigt, at det offentlige udgifter til dagforanstaltninger kommer flere børn til gode samtidig med, at forældrenes udgifter til børnepasning nedsættes ved, at der skabes mulighed for at vælge en løsning, der i højere grad er tilpasset den enkeltes behov. Det er således regeringens opfattelse, at der inden for dagforanstaltningsområdet i langt højere grad bør sættes på alternative og mindre ressourcetrækvende foranstaltninger, end det har været tilfældet hidtil, selv om kommunalbestyrelserne i vidt omfang har haft mulighed herfor. Fra 1. januar 1983 er der skabt hjemmel i bistandsloven til at iværksætte forsøg med alternative foranstaltninger, selv om bistandslovens regler fraviges.

I forbindelse med kommissionens forslag til løsning af de problemer, der gør sig gældende for særlig udsatte persongrupper, herunder personer med handicap og enlige (kvindelige) forsørgere, skal regeringen pege på, at det efter bistandsloven ikke er en betingelse for at yde hjælp til revalidering efter § 42, at årsagerne til den pågældende persons erhvervs-mæssige vanskeligheder er en fysisk eller psykisk lidelse. I vurderingen af, om der kan ydes hjælp til uddannelse m.v., indgår lægelige, erhvervs-mæssige og sociale momenter. Hjælp til uddannelse (eventuelt videregående uddannelse) kan dog være påkrævet udelukkende af sociale årsager, når den pågældende persons erhvervsevne derved skønnes at kunne forbedres, så det bliver muligt at afværge sociale trusler mod den pågældende og dennes familie. Denne gruppe af såkaldt »socialt handicappede« omfatter først og fremmest enlige forsørgere og arbejdsløse.

Regeringen er enig i, at der bør udfoldes bestræbelser for at effektivisere revaliderings-

[Arbejdsministeren]

systemet, blandt andet ved en mere målrettet uddannelse af det personale, der forestår revalideringen, med sigte på, at der i selve revalideringsprocessen indgår den til enhver tid mest relevante og arbejdsmarkedsrettede uddannelse eller oplæring. Endvidere er arbejdet mellem socialforvaltningerne og arbejdsformidlingen under overvejelse. Det er regeringens opfattelse, at placering på arbejdsmarkedet af erhvervshæmmede vil kunne fremmes ved egnede oplysningskampagner med henblik på en holdningsændring hos arbejdsgivere. Endvidere er man enig i, at der er behov for udbygning af beskyttede arbejdspladser.

Endelig for så vidt angår boligpolitikken påpeger kommissionen – hvad der forekommer naturligt – at de grundlæggende forskelle i indkomsterne genspejles i befolkningens boligforbrug. Det meget differentierede boligbehov, der er hos befolkningen, finder regeringen bedst kan imødekommes ved, at der er et så differentieret boligudbud som muligt. Det er derfor afgørende, at der er et bredt og varierende udbud af de forskellige boligformer både i henseende til boligernes størrelse, pris, kvalitet og ejerforhold m.v.

Boligforbruget udgør en vigtig del af det samlede forbrug, og der eksisterer, for at understøtte dette forbrug, en række direkte og indirekte virkende støtteordninger. Hvor der for personer og familier foreligger særlige boligmæssige behov, kan dette efter regeringens opfattelse bedst støttes på individuel basis.

Kommissionen redegør for en række forhold, der særligt vedrører kvindernes situation. Det fremhæves således, at kvinder har et lavere indkomstniveau end mænd, fordi arbejdsmarkedet er kønsopdelt og de typiske kvindeområder samtidig er de typiske lavtlønsområder. Det fremhæves også, at kvindernes beskæftigelse er særligt truet, blandt andet fordi den teknologiske udvikling, f.eks. på kontorområdet, vil berøre de traditionelle kvindefag.

Regeringen er enig i, at der må gøres en særlig indsats for at nedbryde det kønsopdelte arbejdsmarked, og at det er nødvendigt at arbejde med særlige støtteforanstaltninger, der kan hjælpe kvinderne til at overvinde hindringerne for frit valg af uddannelse og erhverv.

Et middel hertil kan være at udvikle formidlings- og vejledningsmetoder, der kan nedbryde de traditionsbestemte forventninger til kvinders og mænds kvalifikationer og muligheder på arbejdsmarkedet, og som kan motivere de unge kvinder til også at vælge erhverv inden for mandefagene. Det er særlig nødvendigt at øge kvindernes efteruddannelse, således at de ikke blot kan få beskæftigelse på alle områder, men også kan få en ligelig andel af jobbene på alle niveauer. Regeringen lægger i denne forbindelse vægt på, at virksomhederne som led i personaleplejen selv er opmærksom på at motivere kvinderne til at deltage i uddannelses tilbud og andre aktiviteter inden for virksomheden. Samtidig bør der efter regeringens opfattelse gøres en familiepolitisk indsats, som gør det muligt for kvinderne at deltage i arbejdslivet på lige fod med mændene.

Regeringen er endvidere enig med den række af forskere m.fl., som ikke ser mulighederne for teknologiske fremskridt (heller ikke for kontorfaget) som en trussel, men som en række muligheder for at få flere i beskæftigelse dels derved, at hidtil ikke rentabel produktion bliver rentabel, dels ved at konkurrenceevnen generelt forbedres.

Kommissionens arbejde leder op til, at der fortsat er fordelingspolitiske problemer i Danmark, og at der er behov for at tænke fordelingspolitisk i en række nye sammenhænge. Dette er især kommet til udtryk i den vægt, kommissionen har lagt på erhvervsstruktur- og teknologiudviklingens betydning for levevilkårenes fordeling. Hertil kommer, at analyserne af udviklingen på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet har understreget, at fordelingspolitik ikke kun er et spørgsmål om økonomi, men er af langt bredere karakter. Dette sammenholdt med opfattelsen af en begrænset fordelingspolitisk effekt af de »traditionelle fordelingspolitikker«: social- og skattepolitikken, har fået kommissionen til at konkludere, at der må tillægges fordelingspolitikken større opmærksomhed.

Et flertal af kommissionens medlemmer har med dette sigte foreslået, at der etableres et fordelingspolitisk råd, som får til opgave at følge og vurdere fordelingsvirkningerne af førte eller undladte politikker i statslig, kommunal eller organisationsregie.

[Arbejdsministeren]

Regeringen kan tilslutte sig kommissionens opfattelse, at der bør tillægges fordelingspolitikken stor opmærksomhed, og at den sociale rapportering må fortsættes og udbygges. Det sker allerede i vidt omfang i eksisterende institutioner, f.eks. socialforskningsinstituttet. Regeringen er således ikke overbevist om nytten af at oprette et fordelingspolitisk råd eller andre særlige organer med samme sigte.

Rådets opgave skulle herudover være at udgøre et forum for fordelingspolitiske diskussioner. En rimelig varetagelse af denne opgave vil i høj grad afhænge af rådets sammensætning, og regeringen er umiddelbart skeptisk over for muligheden af at sammensætte et tilstrækkelig kompetent og samtidig uvildigt organ i betragtning af, at der i samfundet hersker delte meninger om selve målsætningen for fordelings- og omfordelingspolitikken. Regeringen er af den opfattelse, at det er langt mere hensigtsmæssigt, at den sociale rapportering fremlægges som grundlag for diskussioner i politiske partier, organisationer, foreninger og i offentligheden i øvrigt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forhandling om redegørelse nr. R 12:

Indenrigsministerens redegørelse af 12. april 1983 om indvandrerpolitikken.

(Anmeldt 12/4 83, Redegørelsen givet 12/4 83. (Beslutning om forhandling 12/4 83).

Forhandling**Torben Lund (S):**

På baggrund af den seneste tids debat om indvandrere i Danmark – og specielt justitsministerens udtalelser i Jyllands-Posten den 10. april i år – finder vi, det er godt, at folketinget nu får lejlighed til at diskutere indvandrernes forhold i almindelighed.

Om indenrigsministerens redegørelse skal jeg blot sige, at vi finder, den er meget tynd og meget generel og også meget lidt oplysende om, hvad regeringens syn på indvandrerpolitikken egentlig er.

Men jeg vil benytte lejligheden til at takke indvandrersekretariatet i indenrigsministeriet for udarbejdelsen af det statistiske materiale,

vi har fået i forbindelse med redegørelsen. Det finder vi er et meget nyttigt arbejdsinstrument.

Vi er tilfredse med, at regeringen agter at videreføre de initiativer, som den tidligere indenrigsminister tog. Jeg tænker her på etableringen af indvandrersekretariatet, tilskuddene til forskellige indvandrerformål, herunder indvandrerorganisationerne, og forslaget til en bedre biblioteksbetjening af indvandrerne. Endelig kunne også nævnes etableringen af det kontaktudvalg, som er rådgiver i indvandrerspørgsmål. Det er alt sammen nogle initiativer, der kan medvirke til at styrke indvandrernes reelle indflydelse både på deres egne forhold og på samfundsudviklingen i øvrigt.

Jeg vil også pege på indførelsen af stemmeret ved de kommunale valg. Det er også et positivt lovgivningsinitiativ, der blev taget af den tidligere regering. Det var glædeligt at se, at valgdeltagelsen ved det sidste kommunalvalg var meget høj. Det bekræfter for os, at indvandrernes interesse i at være medansvarlige og medbestemmende her i samfundet er stor.

Hovedsigtet med vores indvandrerpolitik bør være, at indvandrerne sættes i stand til at klare sig i det danske samfund på lige fod med den øvrige befolkning. Indvandrerne skal integreres i samfundet, men vi må ikke integrere på en sådan måde, at vi udvisker deres identitet. Tværtimod må vi tillægge deres traditioner og deres livsformer en selvstændig værdi og respektere dem også i vores samfund. Ikke mindst indvandrernes kulturelle aktiviteter vil vi arbejde stærkt på at støtte.

Der har altid været debat om særlovgivning for minoriteter. Særlovgivning er naturligvis noget, man skal undgå, men i forhold til indvandrere mener vi særlige foranstaltninger er nødvendige på en lang række områder, hvis vi skal skaffe os rimelig mulighed for at skabe en reel ligestilling for indvandrere.

En helt nødvendig forudsætning for at gennemføre en reel ligestilling er, at indvandrerne tilegner sig det danske sprog. Forældrene må tilskyndes til at sørge for, at deres børn i førskolealderen får en opvækst i kontakt med danske børn, så de på et meget tidligt tidspunkt gøres fortrolige ikke bare med det danske sprog, men også med dansk kul-